УДК 336.76
DOI: <https://doi.org/10.32847/business-navigator.59-23>

Міщенко А.С.,
аспірант кафедри фінансів,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана

Mishchenko Alina,
Postgraduate Student of Finance Department,
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

Міщенко А.С. Інтеграційні процеси на фондовому ринку України. Стаття присвячена структуруванню та вдосконаленню методологічних основ механізму державного регулювання фондового ринку для збільшення ролі нашої країни в інтеграційних світових процесах. Визначено пріоритетні напрями розвитку фондового ринку задля посилення його ролі у стабілізації національної економіки. Як наслідок, розроблено структурну та функціональну модель функціонування фондового ринку в системі економічного розвитку країни. Він передбачає забезпечення законного доступу національних компаній до світових фондових ринків під час залучення іноземних інвесторів на український фондовий ринок. Варто підкреслити, що механізм інтеграції національного фондового ринку включає декілька етапів: від посилення міжнародної співпраці насамперед із фондовими ринками країн, які є стратегічними партнерами, подальшої повної участі в регіональних та субрегіональних інтеграційних асоціаціях фондових ринків до глобальної інтеграції у світовий фондовий ринок як пріоритетний напрям розвитку внутрішнього фондового ринку в умовах стабілізації національної економіки.

Ключові слова: фондовий ринок, світові процеси, національна економіка, іноземні інвестори.

Мищенко А.С. Интеграционные процессы на фондовом рынке Украины. Статья посвящена структурированию и совершенствованию методологических основ механизма государственного регулирования фондового рынка для увеличения роли нашей страны в интеграционных мировых процессах. Определены приоритетные направления развития фондового рынка с целью усиления его роли в стабилизации национальной экономики. Как следствие, разработана структурная и функциональная модель функционирования фондового рынка в системе экономического развития страны. Он предусматривает обеспечение законного доступа национальных компаний к мировым фондовым рынкам при привлечении иностранных инвесторов на украинский фондовый рынок. Стоит подчеркнуть, что механизм интеграции национального фондового рынка включает несколько этапов: от усиления международного сотрудничества прежде всего с фондовыми рынками стран, которые являются стратегическими партнерами, дальнейшего полного участия в региональных и субрегиональных интеграционных ассоциациях фондовых рынков к глобальной интеграции в мировой фондовый рынок как приоритетное направление развития внутреннего фондового рынка в условиях стабилизации национальной экономики.

Ключевые слова: фондовый рынок, мировые процессы, национальная экономика, иностранные инвесторы.

Mishchenko Alina. Integration processes on the stock market of Ukraine. The article is dedicated to the structuring and improvement of the methodological foundations of the state stock market regulation mechanism to increase the role of our country in the world integration processes. The priority directions of the stock market development were determined with the aim of strengthening its role in stabilizing the national economy. As a result, a structural and operational model of the stock market functioning in the country's economic development system was developed. This ensures for the provision of legal access for national companies to world stock markets while attracting foreign investors to the Ukrainian stock market. It should be emphasized that the mechanism for integrating the national stock market includes several stages: from strengthening international cooperation, primarily with the stock markets of countries that are strategic partners, further full participation in regional and subregional integration associations of stock markets, to global integration into the world stock market as a priority direction for the development of the domestic stock market considering stabilization of the national economy. The relevance of the research topic lies in the prospects for improving the activities of the Ukrainian stock exchange in the direction of its integration into the world economy. The set of measures and mechanisms proposed in this article will lead to qualitatively new improvements and facilitate access to financial instruments for national and foreign investors. The stock market represents a kind of multifaceted economic system, an important component of the country's national economy. It is simultaneously a segment of the money market and the capital market, and is one of the most effective mechanisms for regulating the flow of financial resources. Thus, framework recommendations aimed at addressing the problems of the stock market are formulated. The stock market contributes to the restructuring of the economy, the positive dynamics of the social system and the improvement of the well-being of each person through the free disposal of securities.

Key words: stock market, economic system, national economy, foreign investors, capital market.

Постановка проблеми. Нині економічне зростання потребує достатніх фінансових ресурсів для перебудови економіки. Одним із реальних важелів економіки країни є залучення інвестицій, найбільш прийнятної та практичної форми інвестування в цінні папери через фондовий ринок. Тенденції сучасної світової економіки включають об'єктивний процес підвищення ролі фондового ринку в економічному розвитку країни. У сучасних умовах якісного вдосконалення ринкових відносин важливе макроекономічне завдання фондового ринку пов'язане з мобілізацією розрізнених фінансових ресурсів, їх накопиченням та перетворенням на виробничий капітал. Задля ефективного розподілу фінансових ресурсів на різні сектори економіки, витримки фінансування дефіциту державного бюджету, поліпшення інвестиційного клімату, заохочення бірж до формування інтеграційних структур з іншими учасниками фондового ринку, а також досягнення позитивних економічних та соціальних результатів важливо усвідомити потенціал фондового ринку. Наприклад, коли економіки розвиваються, банки збільшують попит на послуги, що надаються на ринках цінних паперів, порівняно з тими, що надаються банками, отже, ринки цінних паперів стають все більш важливими для майбутнього економічного розвитку. Водночас автор статті розглядає проблеми глобалізації на фінансових ринках та економічного суверенітету в контексті проблеми інтероперабельності, яка органічно пов'язана з економічною безпекою незалежних держав. Ступінь інтеграції внутрішнього фондового ринку до світового виявляється у високому рівні нестабільності, що визначає його залежність від глобалізаційних процесів у світовій економіці та вказує на необхідність удосконалення інфраструктури фондового ринку. Реалізація інтеграційних механізмів є можливою лише за умови обґрунтування пріоритетних напрямів розвитку фондового ринку України на основі світового досвіду.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні й практичні проблеми інтеграції та розвитку фондового ринку на світовому фондовому ринку були досліджені такими експертами, як Н.М. Алейнікова, О.В. Баула, О.В. Васильєв, О.Л. Руда. У статті застосовано набір методів та підходів, що дало змогу реалізувати концептуальну єдність дослідження. Узагальнено досвід роботи на фондових ринках у країнах з розвиненою економікою та країнами, що розвиваються. Проаналізовано основні фактори, що стримують розвиток українського фондового ринку, задля визначення основних пріоритетних напрямів розвитку внутрішнього фондового ринку в умовах глобалізації. Діалектичні, структурні та системні методи використовувались для повного тлумачення сутності фондового ринку в системі економічного розвитку країни. Досвід роботи на фондових ринках розвинених країн та країн, що розвиваються, узагальнено порівняльними, факторними та статистичними методами. Для визначення етапів становлення та розвитку фондового ринку в Україні використовувались історичні та логічні підходи. Методи наукової абстракції, синтезу, а також економіко-математичного моделювання були використані для вдосконалення методологічних основ функціонування та подальшого розвитку фондових ринків.

Формулювання завдання дослідження. Метою статті є відображення важливості ролі інтеграційних

процесів, спрямованих на збільшення економічної могутності на світовій арені.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для досягнення сталого економічного зростання, що є однією з основних стратегічних цілей розвитку національних економік, об'єктивно необхідна адекватна фінансова система, здатна ефективно трансформувати тимчасово вільні кошти організацій та населення в інвестиції.

Фондовий ринок є важливим сегментом фінансового ринку як однієї зі складових частин фінансової системи сучасної ринкової економіки, яка покликана сприяти оптимальному та ефективному розподілу фінансових ресурсів між позичальниками, кредиторами та інвесторами. За своїм економічним походженням ринок цінних паперів належить до групи спеціалізованих ринків функціонального призначення, яка сформувалась у другій половині ХХ століття під впливом розвитку кредитних відносин та акціонерної форми власності. Історично функціональним призначенням ринку цінних паперів було й залишається просування інвестиційного капіталу від тих, хто має вільні фінансові ресурси, до тих, хто їх потребує. Отже, в умовах ринкової економіки ринки цінних паперів є дієвими механізмами перерозподілу інвестиційних ресурсів, перетворення заощаджень на інвестиції [1, с. 147].

Досліджуючи шляхи модернізації безпеки національного фондового ринку України, вчені зазначають, що ринок цінних паперів є активною частиною фінансового механізму та одним з основних елементів, що дає змогу якимось стабілізувати хід економічних та соціальних процесів у житті суспільства; він пов'язаний з такими основними суттєвими рисами ринку, як універсальність, загальний характер, масовий характер, динамічність, активність, мобільність, демократичність, мінливість, різноманітність та цілісність. Аналіз визначень «ринку цінних паперів» та «фондовий ринок», наданих в економічній літературі, свідчить про те, що автори, як правило, не згадують про істотні відмінності, які б вказували на фундаментальні істотні аспекти їх сутності. Власне, вони відображають практично однаковий підхід до розуміння сутності як фондового ринку, так і ринку цінних паперів як сукупності економічних відносин щодо випуску та обігу цінних паперів як конкретного товару, що продається в окремому сегменті фінансового ринку. З точки зору розуміння місця фондового ринку у фінансовій системі країни цілком корисно трактувати його як механізм обміну. У цьому разі фондовий ринок – це механізм, що забезпечує рух грошових коштів від домогосподарств, які мають заощадження, до фірм, які потребують інвестицій, і складається з великої кількості різноманітних «каналів», через які протікають кошти. Слід зазначити, що передумовою повного здійснення набору функцій, які взаємопов'язані і які, як це засвідчено на практиці, може виконувати один суб'єкт ринку, є узгоджена спільна діяльність усіх елементів, що формують інфраструктуру фондового ринку. Водночас така узгодженість є основою забезпечення цілісності ринку як економічної системи й передбачає організаційну централізацію проведення основних операцій; всередині однієї країни це може бути втілено шляхом створення єдиної національної фондової біржі, єдиного центрального депозитарію цінних паперів та єдиного клірингового банку.

На основі аналізу функцій та завдань, які має виконувати інфраструктура, якщо вона розглядається як важлива складова частина ефективного функціонування ринку цінних паперів, ми пропонуємо таке визначення: інфраструктура ринку цінних паперів є складною підсистемою ринку цінних паперів, функціональне призначення яких полягає у забезпеченні ефективного переслідування економічних інтересів емітентів та інвесторів шляхом організації розумної взаємодії установ фінансового посередництва, технічної підтримки, торгівлі та інформаційних послуг під час здійснення операцій з цінними паперами задля забезпечення стабільного обігу цінних паперів та прискорення процесу накопичення інвестиційних ресурсів.

Таким чином, ринкова інфраструктура забезпечує підтримку оптимального режиму відтворення та збалансованого розвитку окремих ринків. Поява інфраструктури фондового ринку – це природний процес і наслідок прояву поділу та спеціалізації суспільного виробництва у фінансовій сфері. Ринкова інфраструктура, як і сам ринок цінних паперів, є динамічною системою, функції та завдання якої постійно розширюються та змінюються відповідно до основних тенденцій розвитку світового та національного ринків цінних паперів, зміни настроїв та побажань основних учасників ринку, а саме емітентів та інвесторів. Розвинена та розгалужена інфраструктура ринку цінних паперів знижує рівень транзакційних витрат в економічній системі [1, с. 149].

Світовий досвід показує, що важливим фактором забезпечення економічного зростання країни є збільшення інвестицій за рахунок внутрішніх заощаджень. Економія являє собою використання заощаджень для розширеного виробництва. Внутрішні заощадження перетворюються на оборотні кошти за допомогою фінансового ринку. Питання впливу фінансового ринку (та його важливої складової частини, а саме фондового ринку) на економічну систему та економічний розвиток країни неоднозначне. Для визначення місця фондового ринку в системі економічного розвитку країни необхідно схематично показати процес передачі фінансових ресурсів, капіталу між учасниками фондового ринку відповідної країни [2].

Процеси глобалізації фінансової діяльності, а також трансформація та інтеграція фондових ринків останніх років привели до зміни та ускладнення інфраструктури цих ринків і, як наслідок, до потреби вдосконалення механізму їх регулювання.

Відповідно до системи національних рахунків уся економіка згрупована у такі галузі: держава, що фінансується за рахунок податків та продажу власного майна; фінансові корпорації, тобто комерційні інституційні одиниці, що спеціалізуються на фінансових послугах або допоміжній фінансовій діяльності; нефінансові корпорації, до складу яких входять інституційні одиниці, що займаються ринковим виробництвом товарів та послуг для продажу за цінами, які покривають витрати на виробництво та отримують прибуток; домогосподарства, які живуть на заробітну плату та інші доходи; некомерційні організації, які працюють за рахунок внесків та пожертв і обслуговують домогосподарства; зовнішній світ (світова економіка). Відповідно до цієї схеми посередництво на фондовому ринку сприяє накопиченню, розподілу та перерозподілу фінансових ресурсів, капіталу в економіці країни.

Підвищення конкурентоспроможності внутрішнього фондового ринку, цивілізована інтеграція у світовий фондовий ринок та визнання українського фондового ринку як фондового ринку економіки, що розвивається, мають стати пріоритетами та основними напрямками державної політики в контексті посилення її ролі у стабілізації національної економіки [5].

Для розвитку фондового ринку України та досягнення встановлених пріоритетів необхідно забезпечити законне входження національних компаній на світові фондові ринки із залученням іноземних інвесторів на український фондовий ринок [7].

Отже, відповідно до обґрунтованої схеми пріоритетних напрямів розвитку фондового ринку в Україні, необхідно більш детально розглянути основні завдання, заходи та пропозиції щодо розвитку фондового ринку України в умовах стабілізації національної економіки [9, с. 796].

Інтеграція українського фондового ринку у світовий фондовий ринок є одним із пріоритетних напрямів розвитку ринку в умовах посилення його ролі у стабілізації національної економіки. Для проведення ретельного та всебічного дослідження цей пріоритетний напрям розвитку фондового ринку слід розглядати з урахуванням такої послідовності:

- 1) визначення організаційних та економічних факторів, що впливають на інтеграцію українського фондового ринку внаслідок процесів інтернаціоналізації;
- 2) дослідження міжнародного співробітництва та європейської інтеграції українського фондового ринку та його регулятора;
- 3) обґрунтування ефективного та збалансованого механізму поступової інтеграції українського фондового ринку;
- 4) обґрунтування основних напрямів та форм виходу вітчизняних підприємств на світові фондові ринки;
- 5) обґрунтування залучення іноземних інвесторів на український фондовий ринок [8].

Механізм інтеграції українського фондового ринку у світовий ринок – це сукупність складових елементів, факторів, етапів, форм та інструментів, взаємодія яких спрямована на збалансований розвиток українського фондового ринку в тісному зв'язку зі світовим фондовим ринком. Механізм інтеграції складається з таких елементів:

- організаційно-економічні фактори, які впливають на процес інтеграції українського фондового ринку;
- етапи збалансованої інтеграції українського фондового ринку, що включають посилення міжнародної співпраці;
- визнання українського фондового ринку як фондового ринку економіки, що розвивається;
- участь фондового ринку в інтеграційних асоціаціях;
- визнання інструментами інтеграції українського фондового ринку міжнародної співпраці, адаптації міжнародних стандартів на фондовому ринку України, координації регуляторів, створення надрегулятора, інформаційної прозорості тощо;
- визнання формами інтеграції українського фондового ринку альянсів, асоціацій, повного членства тощо [4, с. 22].

Організаційно-економічні фактори, що впливають на процес інтеграції національних фондових ринків, – це сукупність усіх можливих практичних заходів

Проблемні моменти у розвитку фондового ринку України	Заходи щодо вирішення проблем
Неконкурентоспроможність фондового ринку: – фактична відсутність ринку похідних та іноземних цінних паперів; – відсутність достатньої пропозиції інвестиційно-привабливих інструментів фондового ринку	Впровадження системи заходів щодо сприяння обігу іноземних цінних паперів на території України. Створення умов для сприяння обігу на території України цінних паперів українських емітентів, емісія яких здійснена відповідно до законодавства іноземної держави та які розміщені за кордоном. Сприяння проведенню вітчизняними учасниками ринку транскордонних операцій з іноземними цінними паперами.
Неефективна політика щодо інвесторів та функціонування ринкової інфраструктури: – невідповідність критеріїв поділу акціонерних товариств їхній суті; – недосконалість механізму захисту прав власників боргових цінних паперів	Гармонізація законодавства ЄС у частині системи розкриття інформації публічними акціонерними товариствами. Запровадження механізму запобігання виводу активів емітента у разі дефолту. Диференціювання підходів до регулювання порядку випуску корпоративних облігацій залежно від активності емісійної діяльності компанії; створення правового механізму випуску конвертованих облігацій.
Недостатня інформаційна прозорість фондового ринку: – через недостатню прозорість інформації; – через недостовірність, несвоєчасність та необґрунтованість інформації про діяльність учасників ринку	Розроблення та затвердження єдиного нормативно-правового акту щодо забезпечення ефективного процесу розкриття інформації про діяльність учасників ринку; впровадження стандартів розкриття інформації. Подання інформації емітентами у формі річного, квартального та поточного звітів НКЦПФР.
Невідповідність законодавчої бази щодо регулювання фондового ринку світовим стандартам: – необхідність дерегуляції законодавства про клірингову діяльність; – необхідність запровадження європейських стандартів пруденційного та консолідованого нагляду; – необхідність покращення міжнародного та національного співробітництва у регулюванні фондового ринку.	Забезпечення фактичної демонополізації клірингової діяльності зі встановленням однакових вимог до осіб, що здійснюють клірингову діяльність; скасування невиправданих вимог щодо обов'язкового поєднання клірингу з банківською діяльністю. Запровадження в Україні вимог Європейського Союзу щодо достатності капіталу професійних учасників фондового ринку. Посилення взаємодії між НКЦПФР та іншими державними органами з метою своєчасного та відповідного регуляторного впливу на порушників законодавства, а також забезпечення відповідною інформацією регуляторів ринків цінних паперів іноземних держав. Підвищення якості державного регулювання фондового ринку. Покращення міжнародного та національного співробітництва у регулюванні фондового ринку.

Рис. 1. Можливі заходи щодо інтеграції українського фондового ринку у світовий фінансовий ринок [3, с. 257]

та факторів організаційно-економічного характеру, які впливають на процес інтеграції національних фондових ринків у світовий фондовий ринок в умовах глобалізації світової економіки. Відповідно, на сучасному етапі необхідно розробити ефективний, обґрунтований механізм поступової збалансованої інтеграції українського фондового ринку у світовий фондовий ринок задля забезпечення основних пріоритетних напрямів розвитку внутрішнього фондового ринку в контексті глобалізації [6].

Механізм інтеграції національного фондового ринку включає низку етапів: від посилення міжнародної співпраці насамперед із фондовими ринками країн, які є стратегічними партнерами, подальшої повної участі в регіональних та субрегіональних інтеграційних асоціаціях фондових ринків до глобальної інтеграції у світовий фондовий ринок як пріоритетний напрям розвитку внутрішнього фондового ринку в умовах стабілізації національної економіки, адже український фондовий ринок має стати невід'ємною частиною світового фондового ринку, забезпечуючи іноземним

інвесторам надійний механізм здійснення портфельних інвестицій в економіку України [10].

На сучасному етапі розвитку людської цивілізації неможливо уявити успішну країну без розвинутого та інтегрованого у світову спільноту фондового ринку. Саме фондовий ринок є рушійною силою національних економік.

Для зміцнення та підвищення ефективності діяльності фондового ринку є доцільною імплементація заходів, зображених на рис. 1. Це дасть змогу пришвидшити процес інтеграції нашої держави у світовий фінансовий простір.

Висновки. Отже, розглядаючи пріоритетні напрями розвитку фондового ринку в Україні в умовах стабілізації національної економіки, зазначаємо, що для залучення іноземних інвесторів на внутрішній фондовий ринок необхідно вжити заходів щодо активізації національних акцій на ринку, який спрямований на активне залучення місцевих інвесторів на ринок та вирішення проблеми дефіциту цінних паперів з високими інвестиційними характеристиками в

Україні. Слід розглянути можливість залучення значно більшої кількості іноземних інвесторів на національний фондовий ринок за наявності розроблення та впровадження механізму обігу цінних паперів іноземних емітентів в Україні. Варто розробити адекватне встановлення цін на цінні папери іноземних емітентів на фондовому ринку України (відсутність адекватної ціни є важливим фактором ризику для іноземних інвесторів і має негативні наслідки для внутрішнього фондового ринку). Треба розширити перелік інструментів для інвестування в Україну з можливістю диверсифікувати активи, що актуально як для внутрішніх, так і для міжнародних інституційних інвесторів, а також має привести до збільшення портфельних інвестицій, що також важливо для залучення капіталу

в Україну як прямих іноземних інвестицій. Необхідно розвивати український фондовий ринок з відповідною інфраструктурою відповідно до міжнародних стандартів. Слід стимулювати внутрішній попит на новий вид фондових інструментів (цінні папери іноземних емітентів), що приведе до підвищення рівня ліквідності національного фондового ринку.

Отже, для забезпечення пріоритетних напрямів формування фондового ринку в Україні насамперед необхідно враховувати організаційні та економічні фактори, які впливають на інтеграцію українського фондового ринку внаслідок процесу інтернаціоналізації, а також визначити основні напрями виходу вітчизняних компаній на світові фондові ринки та залучення іноземних інвесторів на фондовий ринок України.

Список використаних джерел:

1. Алєйнікова Н.М. Функціонування фондового ринку України в умовах економічної нестабільності фінансового середовища. *Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова*. 2016. № 4(46). С. 144–149.
2. Аналітичні дані щодо розвитку фондового ринку. URL: <http://www.ssmc.gov.ua/fund/analytics> (дата звернення: 29.07.2020).
3. Баула О.В., Никитюк Т.Л. Перспективи інтеграції вітчизняного ринку цінних паперів у світовий фондовий ринок. *Економічний форум*. 2017. № 2. С. 255–261.
4. Васильєв О.В., Німкович А.І. Сучасні трансформації інфраструктури фондового ринку України та Європи. *Економіка розвитку*. 2016. № 4(80). С. 16–22.
5. Про цінні папери та фондовий ринок : Закон України від 18 лютого 2018 р. № 3480 IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15> (дата звернення: 29.07.2020).
6. Інформаційна довідка щодо розвитку фондового ринку України : аналітичні дані щодо розвитку фондового ринку. URL: <http://www.ssmc.gov.ua/fund/analytics>
7. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. URL: <http://www.ssmc.gov.ua>
8. Новини Української Асоціації Інвестиційного Бізнесу. URL: http://www.uaib.com.ua/news/weekly_news/274963
9. Руда О.Л. Функціонування фондового ринку України, проблеми та перспективи розвитку. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. № 6. С. 794–798.
10. Українські фондові біржі: проблемні питання і рекомендації. URL: http://www.capitalmarkets.kiev.ua/download/stock_exchange_study_ukr.pdf (дата звернення: 29.07.2020).

References:

1. Alieinikova N.M. (2016) Funktsionuvannia fondovoho rynku Ukrainy v umovakh ekonomichnoi nestabilnosti finansovoho seredovyshcha [The functioning of the stock market of Ukraine in the conditions of economic instability of the financial environment]. *Visnyk ONU imeni I.I. Miecznykova*, (electronic journal), vol. 4, no. 46, pp. 144–149.
2. Analitichni dani shchodo rozvytku fondovoho rynku (2020) Available at: <http://www.ssmc.gov.ua/fund/analytics> (accessed 29 July 2020).
3. Baula O.V. (2017) Perspektyvy intehratsii vitchyznianoho rynku tsinnykh paperiv u svitovyi fondovyi rynek [Prospects for integration of the domestic securities market into the world stock market]. *Journal Ekonomichnyi forum*, no. 2, pp. 255–261.
4. Vasyliiev O.V., Nimkovych A.I. (2016) Suchasni transformatsii infrastruktury fondovoho rynku Ukrainy ta Yevropy [Modern transformations of the stock market infrastructure of Ukraine and Europe]. *Ekonomika rozvytku Journal*, vol. 4, no. 46, pp. 16–22.
5. Zakon Ukrainy vid 18 liutoho 2018 r. № 3480 IV “Pro tsinni papery ta fondovyi rynek” (2018) [Securities and stock market]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15> (accessed 29 July 2020).
6. Informatsiina dovidka shchodo rozvytku fondovoho rynku Ukrainy [Information on the development of the stock market of Ukraine]: analitichni dani shchodo rozvytku fondovoho rynku. Available at: <http://www.ssmc.gov.ua/fund/analytics>
7. Natsionalna komisiia z tsinnykh paperiv ta fondovoho rynku [National Commission on Securities and Stock Market]. Available at: <http://www.ssmc.gov.ua>
8. Novyny Ukrainskoi Asotsiatsii Investytsiinoho Biznesu [News of the Ukrainian Association of Investment Business]. Available at: http://www.uaib.com.ua/news/weekly_news/274963
9. Ruda O.L. (2017) Funktsionuvannia fondovoho rynku Ukrainy, problemy ta perspektyvy rozvytku [Functioning of the stock market of Ukraine, problems and prospects of development]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*, vol. 6, pp. 794–798.
10. Ukrainski fondovi birzhi: problemni pytannia i rekomendatsii (2006) [Ukrainian stock exchanges: problematic issues and recommendations]. Available at: http://www.capitalmarkets.kiev.ua/download/stock_exchange_study_ukr.pdf (accessed 29 July 2020).